

2) מברך ה' באהבה (1:53)

מכאן נראה דהא דאמר ר' זעירי... ר' זעירי אומר... ר' זעירי אומר...

3) TOSAFOT BAVLA 97A

אריכות ומעוט... מברך ה' באהבה... מברך ה' באהבה...

ראשון ראשון; אבר דב ופרא בר כוכה... אמר רב יוחנן אמריש ואדריש היום אלא עני...

4) TALMUD NAZIR 38A

האמר ר' זעירי... מברך ה' באהבה... מברך ה' באהבה...

6) RASHI BERACHOS 38A

ענין נכסו; דמיך כממנה פוק; ומעט כהן... מברך ה' באהבה...

5) TALMUD BERACHOS 38A

תלמוד בבלי... מברך ה' באהבה... מברך ה' באהבה...

TALMUD YERUSHALMI SHEKALIM 31:2

תלמוד ירושלמי... מברך ה' באהבה... מברך ה' באהבה...

9A) RAMBAM

Hil. Shaabos 29:14

מבשר... מברך ה' באהבה... מברך ה' באהבה...

מברך ה' באהבה... מברך ה' באהבה... מברך ה' באהבה...

8) TALMUD BERACHOS 35B

מברך ה' באהבה... מברך ה' באהבה... מברך ה' באהבה...

9B) ACCORD MISHNAH ON RAMBAM Hil. Shaabos 29:14

מברך ה' באהבה... מברך ה' באהבה...

10) ROSH BAVLA 97A

מברך ה' באהבה... מברך ה' באהבה...

מברך ה' באהבה כ"ו סוף י'

מברך ה' באהבה... מברך ה' באהבה... מברך ה' באהבה...

11) טור # 272 [ח] ועל י"ן מבושל רבו

הדעות הרב ד' שמעיה כתב בשם רש"י... מברך ה' באהבה... מברך ה' באהבה...

מברך ה' באהבה... מברך ה' באהבה... מברך ה' באהבה...

13 בית יוסף ז'ין אור ש' רב

כנס-התורה' פ' כול מנצח' יום' סמוכ' וכו'... כמייטו כנס ראב"ם וכל נטינו האחרונים מכר"ם ככלות כנסו של ומדלי ופשיי כנס מקרי דין גמור סוף דמפשי לפילי בנישול-לע"ג דרש"י ושאר גאונים דכנסו דמפשי לגריטוסא סוף-ולך לא חשיב יין ולא מברכין לפני כנס"ג ולא לחמיו משין ג' דדברי המוסקת ומסביניהם נכוחים ונכוחים כנס דמליך רח"ס דמייטו מירובלמו דברני פסחים ומסכת שקלים דילפון יד' ר' סוסוס ב"ן מנוסל ובערך ר' כוסוס אית בכו כנס של קדוש ושל כרמ"ו דבני יין-א"כ ע"כ יין חשיב ולויס נכר וכר נכר דשקיעס לקר רח"ס. אמנם אם היה כל להפסיד וללדד כתי ללאם ידי כנס

[ח] ועל יין מבושל רבו הדיעות. המוספות נפרק המוכר פירות (ו. ד"ה חילמה) כתבו דין מבושל כשר לקידוש כדאיתא בירושלמי (פסחים פ"י סוף ה"א) ודלא כפירוש רש"י יין והר"ש שכתבו דמברכין עליו שהכל דלשחתי לגריעותא והר"ש כתב שם (סי' י) כדברי המוספות משום דכי אשחתי למעלותא אשחתי וכן דעת הר"ן נפרק ערבי פסחים (כנ: ד"ה א"ן) להכשיר המבושל והמעושן לקידוש משום דלשחתי לעיליאל וכן הסכים (צוקף) [בספר] מנזח קטן (סי' רפא ע' רעט) וכתיב הרב המגיד נפרק כ"ט (ה"ד) שכן דעת הרמב"ן (סי' כ"ב לו: ד"ה למעוטי) והרשב"א (סי' עס ד"ה ו"ן) אבל הרמב"ם (סס) דעתו כדעת הגאונים שאין מקדשין עליו. כתב האגור (סי' שפא) מנהג אשכנז וכל גדוליה לקדש על יין מבושל אם אין לו אחר ואפילו יש לו אחר שאינו טוב. וכתבו הרמב"ן (סס) והרשב"א (סס ד"ה א"ן) נפרק המוכר פירות והרשב"א במשנה (מ"א סי' כד) דהדיא אמרו בירושלמי (סס) שיואלין ב"ן מבושל בפסח ד' כוסות-דלמלא אומרו עליו קדוש היום ואומר עליו צורא פרי הגפן וכן כתב הרשב"א במשנה (סי' י):

272:18 ארוח שולחן

272:2 ארוח שולחן

14B ז'ין אור ש' רב * מקדשין (י"ט) על יין מבושל ועל יין (כ) שיש בו רבש-כה"א (כא) שאין

14A ז'ין אור ש' רב * מקדשין עליו ומוחש אדם אשכול של ענבים ואמר עליו קדוש היום

מקדשין עליהם. כנס והמנהג (כב) לקדש עליו חשילו יש לו יין אחר רק (כג) שאינו טוב כמו המבושל או שיש בו רבש (אגור):

15A ז'ין אור ש' רב * מקדשין עליו ומוחש אדם אשכול של ענבים ואמר עליו קדוש היום

16 ז'ין אור ש' רב * מקדשין עליו ומוחש אדם אשכול של ענבים ואמר עליו קדוש היום

15B ז'ין אור ש' רב * מקדשין עליו ומוחש אדם אשכול של ענבים ואמר עליו קדוש היום

ARUCH HASHULCHAN 272:9

מחשש שמא יבוע ביין נכר או מחלל שבת כפרהסיא ויאסרו (צג), כי יין שנתבשל שוב אינו נאסר כמנע (צד), ויש אומרים שפוסטור היין אינו מועיל לגבי מגע נכרי או מחלל שבת כפרהסיא (צח).

ועמם ברור דזה שפסקה התורה מבושל כנסכים לא מפני גריעותו-שררו משנה שלימה שנינו ברפ"א דתרומות דמבושל עירי: מפני ע"ש אלא מפני שנשתנה מבריותו וכתוב: וכן ונכרי: מה נכר שלא נשתנה אף נכרים שלא נשתנו. ונכוחים י"א. ואין זה ענין לקדוש ודעה ראשונה. סוכרת דבפעמא נשתנית לגריעותא ובמשנה דתרומות פירושן שמשביח לענין שראוי להחקים וכן הרבה יותר משאינו מבושל אבל לעולם ה"ך מסנו שם ויורבנו הב"י במע"ד כתב מקדשין על יין מבושל ועל יין שיש בו רבש ו"א שאין מקדשין עליהם עכ"ל ותפס לעיקר כרעת המתירין ולכן כתב דעת האוסרין בשם י"א וכ"כ רבינו הר"מ דהמנהג לקדש עליהם אפילו יש לו יין אחר רק שאינו טוב כמו המבושל או שיש בו רבש עכ"ל-זה שלא הזכירו עירוב שאור משום דאין לרדף לערב שאור ביין אבל אם נפל מעט שאור לתוך הרבה יין באופן שלא נשתנה המעט כנס"ג כשר כרעת החולקים על הרמב"ם:

17 ז'ין אור ש' רב * מקדשין עליו ומוחש אדם אשכול של ענבים ואמר עליו קדוש היום

18 ז'ין אור ש' רב * מקדשין עליו ומוחש אדם אשכול של ענבים ואמר עליו קדוש היום

נשאלתי מהרבה בני"א שחוששין שמא תגע המשרתת בהיין או שלפעמים איכא בבית אדם שאינו שומר שבת בין המסובין שיש לחוש שיגע ביין ורוצה לבשל כמה צריך שיהיה תחום לפי המדות של התום שמוחדין במדינתנו. והנה מצעם חדין כשנתבשל כחום שהיד סולדת בו הוא בדין בשול דכן הא מצינו או

19 ז'ין אור ש' רב * מקדשין עליו ומוחש אדם אשכול של ענבים ואמר עליו קדוש היום

הנה יש פעקסערעס מיין שמבשלין יינותיהן עד מדת התום שבמדינתנו לא פחות ממדה של מאה וששים חמש גראד, שמדת תום זה ודאי הוא יותר ממדת ד' סולדת שלכן לפ"מ שכתבתי אין בזה איסור מגע עכו"ם ודאי הוא בשול וגם דאי מתמעט, וגם ראיתי כתב העדות מהבחינה שכתבו הכעמיקער ביין ומצאו שבמדת תום כזה נחסר הרבה שתחזיקו לשער שבחום זה נחסר יותר מעשירית שא"כ הותהל תיכף להחסיר מעט, והוא ראיה שהאמת כדכתבתי ויש לסמוך ע"ין למעשה. ושיעור

ועי או"ח (סי' תע"ב סי"ב) מהירושלמי, דיוצאין י"ח ארבע כוסות אפילו ביין מבושל ובקונדיטיו. הרי להדיא שאף הרמב"ם לא החמיר לפסול במבושל ובנתערב בו שאור ודבש אלא דוקא לקידוש ולא לארבע כוסות ולשאר כוסות של ברכה. ומנהג רבנו היה להחמיר כדעת הרמב"ם, שלא לקדש על מיץ ענבים, שהוא מבושל, ולא על יין שהוסיפו בו סוכר.

מבואר במס' ע"ז (ל ע"א) ובשו"ע (י"ד סי' קכ"ג ס"ג) "מ"ן מבושל שלנו שנגע בו העכו"ם מותר, ומאמ"ת נקרא מבושל משהרחיק על האש", וכתב ע"ז הש"ך (סק"ז) "דחינו שיתמעם ממדתו ע"י רחוקה" וכן הוא בב"י

לבן רבים נוהגים לא לחשוש כלל למגע עכו"ם במ"ן ענבים מפוסטר (אע"פ שנגע בו אסור בין מנתו כמו מ"ן גול) אשר בכדי למנוע תמימה תם יוכל להתקיים עושים פיסטור שמתחם את המ"ן בשיעור של לא פחות משבעים מעלות צלויים וה"ו חשיב כחזרתה על האש ומבואר בא"ן בשו"ע דשרי.

גם עושים עוד תחבולות בחכמה שלא היא שום שינוי בטעם היין, ושמעתי ממומחה שהמו"ן העם אינו יכול כלל להרגיש ולהבחין שום הברל בין מפוסטר ללא מפוסטר, וא"כ מנין לנו להקל גם בזה לא להתיר ממגע נכרי.

אשר על כן נראה דמיש בשו"ע (שם ס"ג) דמשהרחיק על האש לא נאסר במגע עכו"ם מיירי דוקא בכה"ג שמראה היין נשתנה מחמת הבישול ולכן אמרינן דכיון שניכר הנכרי יודע שזה מבושל ולכן אין לחשוש למגעו. אבל בכה"ג דליכא שום שינוי ואי אפשר כלל להכיר אם זה מבושל או לא מהיכ"ת לא נחשוש לנסך במגעו אפי"ן אם הנכרי יודע שנעשה בו פיסטור לתחמת את החיידקים.

218) מוס"א ופוסטור ה"ג ס' רנה' הורה א"ו (ע"ז)

אמנם גם אי ניבא דמאחר שיש בה פסל ומראה יין מבדיין עלה בורא פרי הנפול, ראוי לפסוק אם נשנה לקידוש בליל שבת, והא בעינן מינא יין הראוי לנסך, ורק במבושל דעת הראשונים כיון שאינו שנוי לביעו"תא בגוף היין ודחיין שם מן עלה ולנסכים דוקא פסלינו ובעינן דומיא דכבש שלא נשתנה ולכן פסול, אבל כאן יש לומר דנשאויה דאיהא לתמימה אינה ראייה מצד גופה לעצמה, שאין עלה תואר יין לניסוך שיטות בתמימה, וא"כ מסתברא דמ"ד לביע אינה ראייה לקידוש מפני שאינה ראייה לניסוך, ולכן נלע"ז דבואי לתחמיד לכתחילה בקידוש ליל שבת שלא לקדש במ"ן ענבים כג"ל, וכן בכוס ראשונה דר' כוסות, אבל מיום ולהבדלה אין צורך להתפטר ובמבואר בתשרי"ן היא נסיון פ"ת ע"ש, אבל במדומי שנתנו להקל היום בערב שבת י"ב וד"ע.

ומא"כ ניבא דבואי אונגות גב"ז דשופ"י וכן גרש"י"ן שמיצוד"ש ע"ס רוב ופוצ"ס ר"כ פאה, ובאלו בדרך כולל אין מעדיין שום תופר רק מבשלים כג"ל, אבל אין מבשלים עד תום דמא מעלות רק לערך שבצים מעלות, וכה"ג שם י"ן עלה ופוסל במגע נכרי או מחלל שבת, שרק במבושל עד שמתמעם ממדתו על ידי רחוקה דין מבושל עלה שאינו פוסל במגע נכרי ובמבואר בראשונים (וש"ך סימן קכ"ג סי' ז ע"ש בביאור הגר"א), וכה"ג כיון שלא חימה עד מאה אע"ז אינו מתמעם, אבל לענין הגיעו"תא דין מבושל שהנאונים פסלי יש לומר שאפילו חימה עד שבצים מעלות אף שאינו מתמעם ממדתו, מ"מ כיון שנתחמם ומעלה אכע"כ נשתנה ופוסל מאי פסעא להו ראשונים שאינה ראייה צוד לניסוך, ורק להתיר מע"ן עכו"ם לא מיטילינו מסיקא ולא שרי אלא כשנתבשל לגמרי עד הסוף היינו שמתמעם ומי מדומה, אבל לא שרי לדיחיהו לקדש עלה ר"כ, אבל בלאו הכי אין נתימין בהוסקים להתיר גם מבושל לגמרי לקידוש וכדעת רוב הפוסקים וא"כ למעשה יש להקל בין תי"ל, וא"כ שאיננו לתמימה ואין מהו חומר מספר וע"כ משיטא לע"ז ודחינו מיינות ודין מה כג"ל ר"כ.

ומתו יש ליתור אם מדנו המ"ן כמיים וא"י דשרי למו"ב עד ד' או ר' פועלים מים כמי המדומה היינו בין גבור לאורי תמימה, אבל בין מבושל אין להתיר אלא אם מתוקה ביותר שצריכה מים למו"ת, אבל בלאו הכי אין להתיר ביינות אלו, וע"ן היטב כשי"ע ופוסקים מ"ן ר"ד ואורו"ג שם ואכ"ל שלהעיר לכד בצי"ת כ"י.

ברם נלע"ז שיש לפקפק טובא בקולא זו מכמה טעמים, כי נלע"ז דמבושל שנזכר בש"ס ובפוסקים מיירי דוקא בבישול רגיל וכמו שהתבאר מתבשל בקירידה שעל האש כך היו מבשלים גם את היין, וידוע שתיכף עם תחילת הבישול הנהול מיד נודף ומתאדה (גם שמעתי שאם מדליקים שם גפרור נעשה שלהבת כמו בהבערה של ספירטן וכמו"ן שבגלל זה טעם היין משתנה, משא"כ בזמננו הפיסטור נעשה כשהיין והמ"ן הם בתוך צנורות סגורים.

ע"ז ה"ר צ"ב א"ו ס' קנ"ח

מה שמע"כ מוסיף דאין לברך ע"ז בפה"ג אין מקדשין עליו, לכאורה הפרין על המדה, שהרי בשו"ע חכ"ר"א"ש דע"ז דע"ז מבושל ברכתו בפה"ג ומקדשין עליו (יעו"ן בפ"ג שחמה על הכרעת השרי"ע נוד הרבה מהראשונים דסברי דמבושל אין מקדשין ואין ברכתו בפה"ג, אבל בתה"ד סימן לו מבואר דמסתבר כהרא"ש וסייעתו, וכמדומה שבמגן גבורים סימן רב כתב ככל תי"ל), והרי משפוחטין הענבים תיכף יש לו דין יין לברכה ולקדוש, וא"כ מב"ל דבשול מגרע לפי"מ דקיי"ל כהרא"ש דגם על מבושל מקדשין, ולומר דבשול תיכף לסחיטת הענבים גרע טפי, מב"ל לחלק בכך, ועוד הרי מבואר בסי' חיי אדם (ה"ל שבת כלל ו' סעיף ז) וד"ל: מצוה לקדש על יין או יין צמוקים ובלבד שיהיה בו טעם יין וכו', ומקדשין על יין מבושל, ולכן מותר ל"בשל האמוקין ולסגן היין ולקדש עליו, עכ"ל. משמע להדיא דאף בצמוקין שנתבשלו מותר לקדש, מכש"כ בענבים שנשחטו ונתבשלו דראוים הם לקידוש. (יעו"ן רש"י מנחות דף טו ע"ב).

ולכאורה נשחטו ונתבשלו עדיפא טפי דחל ע"ז שם מ"ן קודם הבישול, משא"כ בענבים שנתבשלו שלא היה לזה שם יין מעולם קודם הבישול, וכ"כ בסידור דה"ח דיני קידוש דין צמוקים מקדשין עליו ואפילו בישל הצמוקים, דין מבושל מקדשין עליו.

מוס"א ופוסטור ה"ג ס' רנה' הורה א"ו (ע"ז)

219) מוס"א ופוסטור ה"ג ס' רנה' הורה א"ו (ע"ז) א) ונתנו לעורר כאן בענין מ"ן ענבים או המכונה גר"ז דשופ"י וכמו"ן האור"ן ורבה מקדשין עלה ושותין פה"ג לזאת ד' כוסות ולע"ז צ"ב טובא ובר"ד לגמרי הא"ך נעשית, הרבה פעמים ראוי לסקפק אם כשרה וכמו שנבאר, וראוי לקדש ולהפדיף לקידוש מ"ן ענבים שנעשית באופן המעיל פ"י.

והנה מיד לאחר שמתחמם ענבים ריבא יין, הטבע דתוסס והמתיקות עובר שתי"ן, וע"כ במ"ן ענבים שרופה סוג י"ן חלשה ומתוקה מע"כ שלא יתפוס, ויש בה שני ורבים א) מעדיין ואסור בשאר מוגדרות ומחמה באחוז מבושל מע"כ, אבל זה משיעו שלא יתפוס כלל שהתופר חוק מאד ב) מבשלין מ"ן מיד לפני תמימה (מחזיקים אותה שוב בתמימה כחוקה או כגבוס שלא יתפוס).

וְגַם לַעֲנֵן קִידוּשׁ נִרְאָה כִּיּוֹן שְׂרָשִׁי וְהַרְ"שׁ וְכֵן הַרְמַב"ם
 וְגַאֲתֵי הַמַּעֲרָב פּוֹסְלִין לְגַמְרֵי אֶת הַמְבוּשֵׁל לְקִידוּשׁ
 כַּמְבוּאָר בְּבִי (פ"י רצ"ב ד"ה וְעַל יוֹן מְבוּשֵׁל), וְרַק אֵין
 נִקְטְעִין כַּהֲרַא"ש וְשֶׁאֵר פּוֹסְקִים שֶׁכָּתְבוּ דְמָה שֶׁמְבוּשֵׁל
 פְּסוּל לְנִסְכִּים גַּם בְּרִיעֵבֶד הוּא רַק מִפְּנֵי שֶׁנִּשְׁתַּנֵּה עֲכ"פ
 מְבַרְיֵתוֹ, מִשְׁא"כ לַעֲנֵן בְּרַכָּה וְקִידוּשׁ דְּלַמְעַלְיוֹתָא הוּא
 דְּאִשְׁתַּנּוּ הָיָו כֶּשֶׁר אֶפִּילוּ לְקִידוּשׁ, אִלּוּם בְּגוּדֵי הָיָו
 לְאַחַר שֶׁנִּתְבַּשֵּׁל כִּי"כ הַרְבֵּה עוֹד שֶׁנִּשְׁאָר רַק תְּמִצִּית שֶׁל
 אַחַד מִחֲמִשָּׁה אֵינּוּ רְאִי כָּלֵל לְשִׁתְיָה וְבַהֲיֵיא עֲתָא
 הַרְשָׁבֵי הוּא פְּסוּל לְקִידוּשׁ וְא"כ מִנֵּן לֵנו שֶׁחֲזוּ
 לְהַכְשִׁירוּ ע"י הוֹסַפְתָּ מִיָּם, וְהֵן אִמְנָם שְׂאִין זֶה מִמֶּשׁ
 לְגַרְעוּתָא הוֹאִיל וְע"י הוֹסַפְתָּ מִיָּם יְכוּלִים שׁוּב לְחַקְנוּ
 וְלִהְיוֹתוּ שִׁיחֵי קְרוֹב לְהַטְעֵם שֶׁהֵי לֹו קוֹדֵם, אֲבָל מִיָּם
 אֵין זֶה לְמַעְלִיוֹתָא וְכִידוּעַ שְׁנָם נִנְרַע בְּמַקְצָת, וְאֵף שֶׁר

מ"ב בְּגוּדֵי נִרְאָה דְהֵנָּה הָא וְלַעֲנֵן נִסְכִּים יוֹן מַגְתוּ כֶּשֶׁר
 בְּרִיעֵבֶד הוּא רַק מִפְּנֵי שֶׁהוּא רְאִי לְהִיּוֹת שְׂכָר
 שֶׁמִּשְׁמַח וּמִשְׂכָּר וְכַמּוֹ"ש הַרְשָׁב"ם (ב"כ צ"ו ע"ב) לַעֲנֵן
 יוֹן קוֹטֵס לְנִסְכִּים דְּטַעְמָא דְּפְסוּל "דְּלֵא הוּי שְׂכָר וְלֵא
 רְאִי לְהִיּוֹת שְׂכָר כִּיּוֹן מַגְתוּ דְּסוּפוּ מִיָּהָ לְהִיּוֹת שְׂכָר",
 וְאֵע"ג שֶׁהֵתֵם הוּא רַק לַעֲנֵן נִסְכִּים דְּכַחֲבֵי נִסְךְ שְׂכָר,
 מ"מ יְבוּאָר לְהֵלֵן שְׁגַם לַעֲנֵן בְּרַכָּה יִתְכֵן שֶׁהוּא רַק מִפְּנֵי
 שְׂרָאִי לְהִיּוֹת שְׂכָר, וְלִכֵּן נִרְאָה דְהֵן אִמְנָם שֶׁלְּגַבֵּי כָל
 מִיָּן עֲנָבִים מְבוּשֵׁל אִו מְפוֹטְטֵר דֹּאֵף דְּתוּ לֹא חֲזִי לְחַסוּם
 וְלְהִיּוֹת מִמֶּשׁ יוֹן, מ"מ כִּיּוֹן דְּמִיד כְּשֶׁנִּשְׁתַּחַשׁ כְּבָר, חַל עַלֵי
 שֶׁם יוֹן לַעֲנֵן קִידוּשׁ וְבְרַכָּה וְגַם כֶּשֶׁר בְּרִיעֵבֶד אֶפ"י
 לְנִסְכִּים לִכֵּן מִסְתַּבֵּר דְּשִׁפּוּר נִשְׁאָר בְּבִרְכַת הַגֶּפֶן שֶׁהֵנָּה
 עַלֵי קוֹדֵם כִּיּוֹן שְׁגַם עֲכָשִׁין הוּא טוֹב לְשִׁתְיָה, מִשְׁא"כ
 כַּמְשׁוּחָזֵר שְׁמוֹסִיפִים אֲרִבַּע מוֹדוֹת מִיָּם אֲשֶׁר מַעֲוֹלָם לֹא
 הִיָּה עֲלֵיהֶם שֶׁם יוֹן, נִרְאָה דֹּאֵף שֶׁהִתְמַצִּית עֲצָמוּ אֵע"ג
 דְּכַמוּ שֶׁהוּא לֹא חֲזִי לְשִׁתְיָה וְגַם אֵינּוּ רְאִי לְחַסוּם וְלְהִיּוֹת
 יוֹן טוֹב אֶפ"י"ה מִסְתַּבֵּר דְּלֵא פִקַּע מִמֶּנּוּ שֶׁם יוֹן, אֲבָל
 מִהִיכִ"ת גִּימָא שְׁגַם עַל הָיָו מְדוּת מִיָּם יְכוּל לְחוּל שֶׁם
 יוֹן בְּגַלֵּל זֶה שֶׁטַעְמָם שׁוֹנָה לְטַעַם שֶׁל מִיָּן עֲנָבִים וְגַלֵּל
 אֲשֶׁר גַּם הוּא עֲצָמוּ אֵינּוּ חֲשׁוּב וְמָה שֶׁמְבַרְכִין עַלֵי
 בְּפִה"ג הוּא רַק מִפְּנֵי שֶׁנִּשְׁאָר בְּחִשְׁבִּיתוֹ שֶׁהִיָּתָה לֹו קוֹדֵם
 מִיד לְאַחַר הַסְחִיטָה שֶׁהִיָּה אִו חֲשׁוּב בְּגַלֵּל זֶה דֹּאֲפִשֵׁר
 אֲתָ"ב לְחִזְתָּ יוֹן.

73
 יוֹת יוֹחֵה דְּמֵה
 הַקָּב"ו
 SHUT
 הַעֲבָאֵה דְּמֵה
 א"כ
 וְעַל כָּל פְּנִיָּה

כָּלֵל גְּדוּל בִּידֵינוּ סַפֵּק בְּרַכּוֹת לְהַקְלָה, וְאִם כֵּן הִיָּה רְאִי לְפַסּוֹק שִׁישׁ לְבָרֵךְ עַל
 יוֹן מְבוּשֵׁל בְּרַכַּת שֶׁחֵל.

אִלּוּם נִרְאָה שְׂאִין לְחֲשׁוֹב נִידוּן זֶה לְ"סַפֵּק בְּרַכּוֹת". כִּי אֶפִּילוּ לְדַעַת הַגְּאֹוֹנִים
 וְהַרְי"ף וְהַרְמַב"ם שֶׁמְבַרְכִים שִׁישׁ לְבָרֵךְ עַל יוֹן מְבוּשֵׁל שֶׁחֵל, זֶהוּ דוֹקָא
 לַעֲנֵן לְכַתְחִילָתָהּ, אֲבָל בְּרִיעֵבֶד גַּם הֵם יוֹדוּ שֶׁהַמְבַרֵךְ בּוֹרָא פְּרִי הַגֶּפֶן עַל יוֹן
 מְבוּשֵׁל יִצָּא. שֶׁהָרִי בְּאֵמַת פְּרִי הַגֶּפֶן הוּא, וְאֵף עַל פִּי שֶׁנִּשְׁתַּנֵּה לְגַרְעוּתָא
 מְכַל מְקוּם שֶׁם פְּרִי הַגֶּפֶן עַלֵינוּ, וְאֵינּוּ מִשְׁקָר בְּבִרְכָתוֹ. וְכַמוּ שֶׁכָּתַב כִּיּוֹצֵא כּוֹז
 הַמֵּן אֲבִרְהֵם (סִימָן ר"ו ס"א), שֶׁאֵף עַל פִּי שֶׁהַמְבַרֵךְ עַל פְּרִי הָאֲדָמָה בּוֹרָא פְּרִי
 הַעֵץ לֹא יִצָּא, מְכַל מְקוּם פִּירוֹת הַגְּדִלִים כְּאֵילָן, שְׂצִירֵךְ לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם בּוֹרָא
 פְּרִי הָאֲדָמָה מִשׁוּם שֶׁלֹא נִגְמַר הַפְּרִי, אִו מִפְּנֵי שְׂאִינִם עֵיקַר הַפְּרִי, אִם כִּיּוֹן
 עֲלֵיהֶם בּוֹרָא פְּרִי הַעֵץ יִצָּא. וְהַסְבִּיר הַפְּרִי מְגִדִים שֶׁם, שֶׁהַטְעַם לֹזֶת מִשׁוּב
 שֶׁהַמְבַרֵךְ בּוֹרָא פְּרִי הַעֵץ עַל פְּרִי הָאֲדָמָה מִשְׁקָר בְּבִרְכָתוֹ, שֶׁהָרִי אֵין הַפְּרִי
 יוֹנֵק מִהָעֵץ, אֲבָל פְּרִי הָאֵילָן שֶׁבְּרַכָּתוֹ בּוֹרָא פְּרִי הָאֲדָמָה מִפְּנֵי שֶׁלֹא נִגְמַר הַפְּרִי
 אִו שְׂאִינּוּ עֵיקַר פְּרִי, וְבִירֵךְ עַלֵינוּ בּוֹרָא פְּרִי הַעֵץ, הָרִי אֵינּוּ מִשְׁקָר בְּבִרְכָתוֹ
 שֶׁבְּאֵמַת הוּא יוֹנֵק מִן הַעֵץ, וְרַק לְכַתְחִילָתָהּ יֵשׁ לוֹ לְבָרֵךְ בּוֹרָא פְּרִי הָאֲדָמָה. ע"ש

יוֹת יוֹחֵה דְּמֵה הַקָּב"ו (cont.)

יֵשׁ לְחוֹסִיף עוֹד, מָה שֶׁכָּתַב בְּשוֹ"ת הַתְּשֵׁב"ץ חֶלֶק א' (סִימָן פ"ה), שֶׁאֲפִשֵׁר
 שְׂאֵף הַגְּאֹוֹנִים שֶׁאֲמָרוּ שְׂאִין מְקַדְשִׁים עַל יוֹן מְבוּשֵׁל, וְאֵין מְבַרְכִים עַלֵינוּ
 בּוֹרָא פְּרִי הַגֶּפֶן, לֹא אֲמָרוּ כֵּן אִלֵּא עַל יוֹן שֶׁנִּתְבַּשֵּׁל הַרְבֵּה וְנַעֲשֶׂה כַּעֵין דְּבִשׁ
 וְלֹא נִשְׁאָר עַלֵינוּ שֶׁם יוֹן, וְבוֹדָאֵי שְׂכוּחַ הוֹדִין עִמָּהֶם, אֲבָל יוֹן שֶׁנִּתְבַּשֵּׁל מַעֲמָ,
 וְלֹא נִשְׁתַּנֵּה כַּמַּעֲמוּ וְרִיחּוֹ, שֶׁם יוֹן עַלֵינוּ וּמְקַדְשִׁים עַלֵינוּ וּמְבַרְכִים עַלֵינוּ בּוֹרָא
 פְּרִי הַגֶּפֶן. ע"ש.

וּבְסַפֵּר בֵּן אִישׁ חֵי (שְׁנָה ב', פִּרְשֵׁת בִּלְק אֹוֹת ז'). וְאִם כֵּן יֵשׁ כֹּאֵן כַּעֵין סַפֵּק
 סְפִיקָא, שְׂמָא הִלְכָה כְּרֹוב הַפּוֹסְקִים שִׁיּוֹן מְבוּשֵׁל נִשְׁתַּנֵּה לְמַעְלִיוֹתָא, וּמְבַרְכִים
 עַלֵינוּ בּוֹרָא פְּרִי הַגֶּפֶן, וּמְקַדְשִׁים עַלֵינוּ, וְאִם תִּמְצָא לֹזֶמֶר שֶׁהִלְכָה כְּדַבְּרֵי הַרְי"ף
 וְהַרְמַב"ם שֶׁהוֹלְקִים וּמְבַרְכִים שְׂאִין מְקַדְשִׁים עַלֵינוּ וּמְבַרְכִים עַלֵינוּ שֶׁחֵל, שְׂמָא
 לֹא אֲמָרוּ כֵּן אִלֵּא כְּשֶׁנִּשְׁתַּנֵּה מַעֲמוּ וְרִיחּוֹ, וְיִצָּא מְכַלֵּל יוֹן, מָה שְׂאִין כֵּן בְּפִיסְפוּר
 שֶׁל הֵיּינ, שְׂעִדִיּוֹן עַמְד מַעֲמוּ כּוֹ וְרִיחּוֹ לֹא נִמַּר, לְכָל הַדְּעוּת יֵשׁ לְבָרֵךְ עַלֵינוּ
 בּוֹרָא פְּרִי הַגֶּפֶן וּמְקַדְשִׁים עַלֵינוּ. וּבִצִּירוּף הַמַּעַם שְׂאֵף לְדַעַת הַגְּאֹוֹנִים בְּרִיעֵבֶד
 אִם בִּירֵךְ עַלֵינוּ בּוֹרָא פְּרִי הַגֶּפֶן וְקִידוּשׁ עַלֵינוּ יִצָּא, בּוֹדָאֵי שִׁישׁ לְהוֹרוֹת כֵּן לְכַתְחִילָתָהּ,
 כַּפְסַק מִרֵּן שֶׁקְבַלְנוּ הוֹרְאוֹתֵינוּ. וְכֵן פִּשְׁטָא הַמְנַהֵן. וְיִדוּעַ שֶׁכַּמְקוּם מְנַהֵן אֵין לֹזֶמֶר
 סַפֵּק בְּרַכּוֹת לְהַקְלָה, וְכַמוּ שֶׁכָּתַב הַתְּרוּמַת הַדְּשָׁן (סִימָן ל"ד). וְכֵן הַסְכִּימוּ כָל
 הָאֲחֵרוֹנִים.

לְפִיכֵךְ יוֹן וּמִיָּן עֲנָבִים מְפוֹטְטִירִים, מְבַרְכִים עֲלֵיהֶם בְּתַהוּלָה בּוֹרָא פְּרִי הַגֶּפֶן,
 וְלִכְמוּף כְּרַכָּה מַעֲנוּ שֶׁלֵּשׁ, שֶׁהִיָּא עַל הַגֶּפֶן וְעַל פְּרִי הַגֶּפֶן. וּמְקַדְשִׁים
 עֲלֵיהֶם בְּשִׁבְתוֹת וַיְמִים טוֹבִים.

Indeed, Mr. Feivish Herzog (one of the fathers of the contemporary Kosher wine industry who is a Torah scholar with decades of experience in wine production) recounted at the aforementioned Orthodox Union conference that he told Rav Henkin that he need only remove the cover of a grape juice bottle, leave it exposed at room temperature, and add a little sugar (and some yeast if he wanted) and it would become "beautiful wine".

25

HAGADAS KOL DODI 3:8

הגדת קול דודי 3:8 פסוק כ"א א"ה

8. Wine that lacks sufficient alcohol to intoxicate, such as grape juice, is not preferred for the Four Cups, as we have noted above. Therefore, even someone who suffers discomfort from drinking wine should force himself to do so, in order to fulfill the mitzvah in its most proper form. Indeed, Orach Chaim 472:10 is based on the Yerushalmi (Shekalim 3:2) which tells of an Amora who drank wine for the Four Cups even though this made him suffer headaches until Shavuot. He did not allow himself the leniency of using grape juice. And so my father and master, zt"l, ruled that one should use wine rather than grape juice.

Nevertheless, it seems clear that one may not be stringent in this regard if this poses any risk to life G-d forbid, or even if it causes a person to become bedridden, or prevents him from completing the Seder.

29a) תוס' פסחים פ"א הל' ט"ו
תלמוד ירושלמי פסחים פ"א הל' ט"ו
תלמוד בבלי פסחים פ"א הל' ט"ו
תלמוד בבלי פסחים פ"א הל' ט"ו
תלמוד בבלי פסחים פ"א הל' ט"ו

29b) תוס' פסחים פ"א הל' ט"ו
תלמוד ירושלמי פסחים פ"א הל' ט"ו
תלמוד בבלי פסחים פ"א הל' ט"ו
תלמוד בבלי פסחים פ"א הל' ט"ו
תלמוד בבלי פסחים פ"א הל' ט"ו

TALMUD PESACHIM 108B 26A

תלמוד בבלי פסחים פ"א הל' ט"ו
תלמוד בבלי פסחים פ"א הל' ט"ו
תלמוד בבלי פסחים פ"א הל' ט"ו
תלמוד בבלי פסחים פ"א הל' ט"ו
תלמוד בבלי פסחים פ"א הל' ט"ו

RAMBAM HIL. CHAMETZ UMATZAH
ט ארבעה כוסות האלו צריך לכוון אונן
כדי שתהיה שתיה עריבה הכל לפי היין ולפי
דעת השותה. ולא יפחת בארבעתן [1] מרביעית

28) נפש הרב פ. 186 NCFESH HARAV

[ד] בגמי פסחים (קח): דבשתאן חי לא יצא לגמרי ידי חובתו, ובלשון הרמב"ם (פ"י מחמץ ומצה ה"ט), די כוסות האלו צריך לכוון אותם, כדי שתהיה שתיה עריבה, הכל לפי היין ולפי דעת השותה. ועפ"י העיר רבנו, שאלו שלא נהנים משתיית היין, ומיץ ענבים יותר נוה להם, למצוה מן המובחר יש להם ליקח מיץ ענבים לארבע כוסות, דבעינן שתהיה השתייה עריבה לפי דעת השותה.

30) פסקי תשובות ס' תצ"א הוצ' 44
הגשפ' חזו"ע ח"ב עמ' קכ"ה, דאדרכה
קח ית את זה דרך חירות כי סובל מזה ויצא שכרו בהפסדו, ואם יקח מיץ ענבים מסיים בו דרך

Halacha Fiks - R. Chem Jichten 4/1/06 31) ויקרא

Rav David Willig related (in a shiur delivered at Yeshiva University in 1979) that when this argument was presented to Rav Soloveitchik, the Rav responded that "obviously" grape juice was not available to the rabbis mentioned in the Talmud Yerushalmi.

Rav Genack confirmed with Mr. Feivish Herzog of Kedem wines (one of the "fathers" of the American kosher wine industry who, in addition to being a Torah scholar, has many decades of experience with wine-making) that in pre-modern times grape juice was unavailable during Pesach time.

34A) תוס' פסחים פ"א הל' ט"ו
תלמוד ירושלמי פסחים פ"א הל' ט"ו
תלמוד בבלי פסחים פ"א הל' ט"ו
תלמוד בבלי פסחים פ"א הל' ט"ו
תלמוד בבלי פסחים פ"א הל' ט"ו

34B) תוס' פסחים פ"א הל' ט"ו
תלמוד ירושלמי פסחים פ"א הל' ט"ו
תלמוד בבלי פסחים פ"א הל' ט"ו
תלמוד בבלי פסחים פ"א הל' ט"ו
תלמוד בבלי פסחים פ"א הל' ט"ו

35B) תוס' פסחים פ"א הל' ט"ו
תלמוד ירושלמי פסחים פ"א הל' ט"ו
תלמוד בבלי פסחים פ"א הל' ט"ו
תלמוד בבלי פסחים פ"א הל' ט"ו
תלמוד בבלי פסחים פ"א הל' ט"ו

33A) TALMUD PESACHIM 108B
תלמוד בבלי פסחים פ"א הל' ט"ו

33B) TALMUD PESACHIM 108B
תלמוד בבלי פסחים פ"א הל' ט"ו

33C) מרזכ' פסחים פ"א הל' ט"ו
תלמוד בבלי פסחים פ"א הל' ט"ו

33D) תוס' פסחים פ"א הל' ט"ו
תלמוד ירושלמי פסחים פ"א הל' ט"ו
תלמוד בבלי פסחים פ"א הל' ט"ו
תלמוד בבלי פסחים פ"א הל' ט"ו
תלמוד בבלי פסחים פ"א הל' ט"ו

32) פסקי תשובות ס' תצ"א ס' ט"א
PISKEI TESHUVOT 11:272

אם הוא טוב יותר משאינו מבושל, אבל יין מגיתו (היינו שסוחט אשכול ושותהו לפני שמתחיל להתסיס) וכן מיץ ענבים (שעובר תהליך פיסטור ובישול ואין בו אלכוהול) יש² שכתבו שאין לקחתו לדי כוסות שאינו בגדר יין המשמח, ויש המהדרים לקחת יין נקי שאין בו כלל תערובת סוכר וכדו' לצאת שיטת הרמב"ם (שבת פכ"ט הי"ד) שאין מקדשין אלא על היין הראוי לנסך ע"ג המזבח.

אמנם לאלו האנשים אשר אינם סובלים שתיית יין, או ששתיית היין גורם להם שראשם כבד עליהם ואינם מקיימים כדבעי את מצוות הלילה של סיפור יציאת מצרים ואכילת מצה ומרור וכי', יכולים הם לכתחילה⁴⁴ לקחת לדי כוסות מיץ ענבים, וכן נהגו⁴⁵ גדולי הדור וכן עמא דבר,

35A) TALMUD TAANIS 30A
תלמוד בבלי תענית פ"א הל' ט"ו

לא יאכל בשר ולא ישתה יין: הוא יאכל אכול ויהא בשר מליח ושתה יין מנוח בשר מליח ע"י כמה אחר רב וזוהי כל כוונת משנה דשמואל "כל זמן דשאינו ביעלמים יין מנוח ע"י כמה כל זמן שיהא חם - חם -

ערכ, מ"ם כיון דלא הוי יין "חשוב" דאין מנסכין בו, אפשר דמשו"ה לא הוי דרך חירות וכמ"ש, אמנם למעשה במי שקשה לו באינו מבושל וצריך דמבושל, יש להקל דאכתי יוצאין בו ידי חירות, וכמו שהבאנו (שם במוע"ז) לדקדק בירושלמי דיוצאין גם ביין מבושל דרך חירות משום דמלכים זקנים וחלשים שותים אותו, ולכן כשר לצאת ידי חירות עכ"פ למי שקשה לו ביין שאינו מבושל, וע"ש מ"ש בזה. (והיינו

אלא דיש לומר שמבושל מפורש התם בירושלמי דהיינו "כדי תבל" והיינו כשמבושל כעין תבלין, שעדיין חזק כעין יין, ולא כשנשתנה שחלש לגמרי עד שלא ניכר בו היטב טעמו כיון טבעי, וכן פירש ב"קרבן העדה" שם שיתור מכדי תבל הוי מבושל יותר מדאי ולא יוצאין גם לירושלמי, וכן בתרומות במשנה פ"ב מתירין ביין במבושל כשמשביתו, ולא כשמחלישו עד שכמעט שלא ניכר בו טעם מן גמור כהרבה יינות מבושלים הנמכרים בשוק. (וע"ב דברי האחרונים שהתירו בצמוקים ויין בבישול לבד אף שטעמו חלש). וביותר אני חושש שביינות שלהם דוקא שהיו חזקים מאד עד שצריך מציגה עד ג"כ במים, ובבישול נשאר בו גם אז טעם יין גמור, אבל יינות שלנו חלשים טרם ושותים כלי מציגה, ויש לומר דבהם בבישול לא משביתו רק נוטל ממנו חזק טעם היין שבלאו הכי קלוש, עד שלא נקרא יין לברכה שבטלה אצלו חשיבותו כיון וגם לא משכר.

ומעכשיו במיץ ענבים יש לנו תכל בשני ראשין, מצד אחד ראוי לחשוש שיוצאין רק ביין, ובמבושל אצלינו לא אלים כיון, ונרע ממבושל ביינות שלהם, וכ"ש אי נימא שרק יד"ח יין יוצאין ולא דרך חרות, ומאידך גיסא הלא המצהה ביין ערב לשותה וכמבואר ברמב"ם וכמ"ש, ואם כן ברור שחייבין לנסות עד שמוצא מיץ ענבים טהור שטעמו חזק שנעשה מענבים כאלו שגם במבושל נרגש היטב טעם יין בו, ואז אם טעמו דוקא ערב לו יותר יכול לצאת בו גם לכתחילה.

והיוצא מדברינו שהולכה העיקר שיוצאין ביין מבושל, ומצותה כן לכתחילה בחולה או זקן או קץ מהיין ובנשים שאין להם להחמיר, וגדולי ישראל כמו הגאון מטשעביץ זצ"ל ומרן הגר"ז זצ"ל והחזו"א זצ"ל נהגו להקל במיץ ענבים גם לד' כוסות ואין לפקפק בזה, רק לפי דברינו אם הוא בריא ראוי לו להורר שישתדל לשתות יין גמור, או עכ"פ לערב המיץ עם יין שיהא טעם חזק של יין, וע"ע בדברינו במוע"ז בח"ג סימן רנ"ה ובח"ו סימן קפ"א וכהנה"ה שם.

ומיץ ענבים לענין ד' כוסות יש בו חסרון גוסף, משום שאין בו אלקהוול, ואפשר שאינו בכלל יין המשמח. ויש לברר אם כד' כוסות צריך דוקא יין המשמח. והנה ביין צימוקין כתב הט"ז (סימן תעב ס"ק י), שבמדינות שהיין אינו מצוי טוב להם לעשות יין מצמוקין, אולם ב"פרי חדש" (הל' פסח סוף סימן תפג ד"ה ומ"ש) כתב וז"ל: בתשרי מהר"ש הלוי חלק קר"ד סימן יב כתב בשם הרב חיים שבתאי דלענין ד' כוסות לא יצא יד"ח במי צימוקין משום דחכמים תקנו, ד' כוסות לשמחה" וזה אינו משמח (ו) וליתא, דהא אמרינן בפרק ערבי פסחים (דף קח ע"ב) שתאן חי יצא וכמ"ש לעיל בס"י תעב סעף ט' אעפ"י שאינו משמח, ואף לכתחילה מצי לשתותו דכיון דלית ליה אלא זה כדיעבד דמי, עכ"ל. הנה מבואר מדברי מהר"ש דלענין ד' כוסות מעכב דוקא שיהא יין המשמח, ולכן יין צימוקין לא יצא בו ידי חובת ד' כוסות משום דאינו בכלל יין המשמח. ואף להפרי"ח משמע דלכתחילה לא יצא בו יד"ח ד' כוסות מחאי טעמא שאינו בכלל יין המשמח ורק כדיעבד יצא. (ולכאורה הטעם דיין צימוקין אינו בכלל יין המשמח הוא משום שאין בו אלקהוול (ואינו משכר), ולפי"ז גם מיץ ענבים אינו בכלל יין המשמח הואיל ואין בו אלקהוול ואינו משמח. וברש"י ב"מ (דף טו ע"ב) משמע דהסגולה של יין ישמח לבב אנוש הוא לא משום הטעם המשובח שיש בו אלא משום שהוא משכר, ולכן כל משקים המשכרים הם בכלל זה, דאיתא שם: אשכחיה דקא שתי שיכרא קני וכו', א"ל וכו' דילמא לפכוחי פחדיה קא שתי וברש"י לפכוחי פחדיה להפיג דאנתו שדואג על המעות דכתיב יין ישמח, עכ"ל. ומשמע שגם בשכר ישנה הסגולה של יין ישמח, וע"כ דכל הסגולה של יין ישמח לבב אנוש הוא משום דמשכר ושכר משכר הוא, וממילא מיץ ענבים שאין בו אלקהוול ואינו משכר (ו) אינו בכלל יין המשמח. ויש קצת ראיה דין

Halacha Fik's - R. Chaim Jachter 4/1/09 Rav (37) יוסף א' ויקרא
Yisroel Feldman ZT"l of Milwaukee, who suggests that if one puts a few drops of wine in the grape juice, it would be valid even according to Rav Frank.
I have heard (third-hand) that this was the practice of Rav Shlomo Zalman Auerbach.

תשובות והנהגות א"ת א' ע"א (38)
אמנם עיין בדברינו במועדים חמנים ח"ג סימן רנ"ה שאין לדמות יין לקידוש לרין יין לד' כוסות, וכמו שביאר מרן הגר"ז זצוק"ל, שבר' כוסות צריך תרי ענינא חזא שיצא בו "ידי יין" היינו שיהיה כוס של ברכה ואומרים עליהם קידוש הגדה והלל וברהמ"ז ועוד עניינים, וגם שיהיה דרך חרות, כמבואר בפסחים קח: וברמב"ם פ"ז דחור"מ ה"ט, ומדינא ד"דרך חירות" נראה דהיינו בחשיבות דוקא, ויש לומר מיץ ענבים לא שכיח לשתותו בתורת משקה חשוב, ולכן י"ל ולא נאסר במגע עכו"ם כיון שאין מנסכים בו, ולא חשוב ליחוי דרך חרות.

ולכאורה נראה מוכח בדברינו שבירושלמי (שם) קאמר שיוצאין בו כמו שיוצאין בחי, ובין חי כד' כוסות מפורש ברמב"ם שיוצא רק ידי יין ולא דרך חרות, כדאיתא בפסחים שתאן חי יצא אמר רבא ידי יין יצא ידי חירות לא יצא, ומעתה הוא הדין יש לומר וגם מבושל מה שאמר בירושלמי שיוצאין היינו שיוצא ידי יין, אבל אין יוצאין דרך חרות, ואם כי יש לחלק דחי מפורש בגמרא שאינו ערב ולכן אמרו בגמרא שאינו יוצא ידי חירות, אבל מבושל

תערה 25 בשם הגר"ח קניבסקי שליט"א שהחזו"א זצ"ל שתה מיץ ענבים לד' כוסות, ועיי"ש בחשתי

In addition, Rav Genack presents an intriguing proof that grape juice does in fact promote Simcha. He notes that the Gemara (Bava Batra 97a) states that freshly squeezed grape juice is acceptable if offered as Nesachim on the Mizbeiach (Temple wine libations). He also notes that Sefer Shofetim (9:13) describes wine as making both Hashem and people happy. Rashi (ibid.) explains that the Leviim recite their song in the Beit HaMikdash only at the time that the wine is poured on the Mizbeiach (see Berachot 35a). Rav Genack reasons that if grape juice is acceptable for Nesachim whose purpose is in part for Simcha (see Rashi Menachot 20a s.v. Aderabbah), then it should also satisfy the Simcha aspect of the Arba Kosot.

ר"ח שאלת עוד מי שאינו שותה יין כל השנה מפני שמזיקו או שגאו מהו שייעשה כל הסדר על הפת כמי שאינו לו יין שעושה הסדר על הפת כמו שכתב הרב בהלכות תשובה מסתברא שכל שיש לו יין צריך לדחוק את עצמו ולשתות וכדעבד רבי יהודה בר אלעאי ולא היה שתי המלא ושתי ארבע כמי ואמר חוגרני צידעאי מפסחא ועד עצרתא וכרבי יונה דגרסינן בירושלמי רבי יונה שתי ארבעה כמי דלילי פסחא וחזיק רישיה עד עצרתא רבי יהודה בר אלעאי שתי ארבעה כמי דלילי פסחא וחזיק רישיה עד תנא תא דרבי יהודה בר אלעאי אתי נמי בנדרים (פ"ז דף מ"ט ב) ואף על פי שמי שאין לו יין עושה סדרו על הפת אין דנין אפסר משאי אפסר. ועוד תא אפסר לו בקונדיטון ובין מבושל כדאיתא בירושלמי פרק ערבי פסחים

MEFARESA NESACHIM 498
פ"ו האכרס נבירי (ג"מ)
"ואכרסא: ותנחתי לרשי - וקנתי"
אי גרשי פתחתי מאת מיתת בלתי
מנתי ד' כוסות שתייה שלמי רבנא
תני תלמי עד ערבי: אי כמלי

42A
תלמוד בבלי נדרים (ג"מ)
אמרה ורבי יודנה רבי יודנה אמר לה הישטתא בירא דהרוא
אירוא י' פועינא אלא קרושא ואברלחא ונרבעה כס דפסחא ורעני צידע
מן רבמח עיר העצרת אלא "חכמת אדם האיר פניו אמרה לי הרוא צדעו לרביא

43
והרי"ך לשתות הסעוד (י"ז) (ל"ד) שלא בספסוק גדול בונחוס (ב"ב צ"ט חוקת): י' רבי שאינו שותה יין (לה) מפני שמזיקו או שגאו צריך (י"ג) לדחוק עצמו ולשתות (לו) לקיים מצות (לו) ארבע כוסות: י"א שמעיה לחזור אחר (לה) יין (יד) ארום (ה"ס חין סלבן מסוכה ממנו) (קור): י"ב (סו) (ל"ט) היוצאין בין מבושל (ט) ובקונדיטון: י"ג (ט"א) "אפילו (טו) עני המתפרנס מן הצדקה (ט"ב) בימבור מלבוש או
44A
נכון (ג) לשתות רוב הכרביית כבת חתת: (ד"ה) מפני שמזיקו כל שמנסער בשתייתו (כ"ה) וכפ"כ בראשו מזה-זמין בכלל זה פסול למשכב (כ"ג) מזה: (כ"ד) להיום מנות וכו'. מש"כ
44B
44C
44D

45
אבל אם שגאו ממש ואינו יכול לשתותו כלל פטור מלשתותו שאין זה דרך חירות לשתות דבר המאס עליו - סידורי פסח כהלכתו פ"ג הע" 9 בשם הגרי"ש אלישיב שליט"א (ויראה לכתת מ"ט ענבים או שני

46A
בספר "בנין שלמה" להגאון מוהר"ש מווילנא (סימן מו), כתב לדון בחולה שאין בו סכנה אם פטור מאכילת מצה ומרור כשיש לחוש שמא יכבד עליו החולי בשביל זה, דאף דכל חולה שאין בו סכנה אסור לו להתרפא בדבר שיש בו איסור דאורייתא, מ"מ י"ל דלענין קיום מצות עשה דהוא שב ואל תעשה קיל טפי. ואפילו חולה שאין בו סכנה פטור.

ובהמשך דבריו כתב הגר"ש שם דנ"ל פשוט דכל כגון זה תליא בהרגשה שמרגיש החולה בעצמו שאפשר שזיק לו אם יאכל הכזית מצה ומרור, או אם ילך לסוכה, או אינו רשאי להתמיר על עצמו וכן אפילו אם החולה אומר דמרגיש בעצמו שלא זיק לו אך דרופא בקי אומר דאפשר דזיק לו, ג"כ שומעין לרופא ואינו רשאי להתמיר על עצמו ולקיים המצוה דלא תמיר ממצות עינוי של יוה"כ שהוא מ"ע שיש בו כרת מ"מ קי"ל דמאכילין אותו ע"פ עצמו או ע"פ בקיאיין ואף דהתם מיירי בחולה שיש בו סכנה מ"מ פשוט דיש ללמוד משם לענין מ"ע גרידא את בחולה שאינו בו סכנה ולכאורה יש להעיר על דבריו ממצות ד' כוסות שכתב המחבר בשו"ע (סימן תעב סעיף י) דמי שאינו שותה יין מפני שמזיקו או שגאו צריך לדחוק עצמו, והמקור הוא בתשובות הרשב"א (סימן רלח) דלמד דין זה מהא דגדרים (דף מט) שאמר ר' יהודה למטרוניתא דאי טעימנא קדושא ואברלחא תוגרני צדעי מן הפסח ועד העצרת, ופרש"י: קושר אני צדעי פדחתי משום מיווש ראשי מפני ד' כוסות שתייתי שאני חושש מהן מן הפסח עד העצרת.

מקרא קריאה בספר ח"ה ס' ד' (כ"ה)

ואפשר שגם הרשב"א לא כתב שצריך לדחוק את עצמו רק לענין מחוש וכאב ראש בלבד, אבל לא בחולי בכל הגוף עד שישלם למשבר אעפ"י שאין חשש סכנה.

ולכאורה יש גם לחלק בין חולה כבר ויש חשש שמשום אכילתו המרור או המצה יכבד עליו החולי, לבין מי שהוא עכשיו בריא רק יש חשש שע"י שהיית ד' כוסות יבוא לידי חולי, דאפשר שבכגון זה יש להחמיר יותר שאפילו יש חשש שע"י יפול למשכב צריך לדחוק עצמו. נ"אעפ"י שלענין חולה שיש בו סכנה לענין מה"ר אין צריך שיהא מסוכנו עכשיו, אלא גם אם יכול לבוא לידי סכנה הוא בכלל, כמבואר בסימן תרי"ח, מ"מ לענין חולה שאין בו סכנה אפשר שצריך שיהא עליו שם חולה עכשיו.

2:32 פסוקי - פסוקי קריאה בספר ח"ה ס' ד' (46)

3) מ"מ לענין חולה שאין בו סכנה יש לחלק בכך. וטעמא רבא יש לחלק בענין זה, בין חולה שיש בו סכנה לגבי איסורי תורה לבין חולה שאין בו סכנה לגבי מ"ע גרידא, דבחוליה שיש בו סכנה לגבי איסורי תורה היתיר הוא משום ספק פקוח נפש שדוחה כל איסורים שבחורה, וגם בחשש שיבוא לידי סכנה איבא ספק פקוח נפש, משא"כ בחולה שאין בו סכנה לגבי מ"ע גרידא דאין היתיר משום פקוח נפש, שס"ד י"ל דאין להקל אלא במי שכבר חולה.

SHUK MAHARAM SHICK # 260 (47) ת"ת מהר"ם ש"ך ס' ד'

נשאלתי כהולט עלמרו לו כרוחמים בחסד גזולם. עלה אהל ק"ם ומרו. ואם יוכלו ית' בבעיה גדולה: והענין דזה להמיר על עמו ולהל'... (text continues with handwritten notes)

וגדא... דכל דמנסחין כי יוכל קרע למדים סיינו אם הוא פוסק לו... (text continues with handwritten notes)

עב"ם... כהו דהין רח"י מדברי סומכ"ם ס"ל... (text continues with handwritten notes)